

Atrakcyjny i niedofinansowany

Program „Senior+” – sposób na aktywizację osób starszych

ANNA RŻYSKO

Polacy są starzejącym się społeczeństwem. Dlatego ważne jest stworzenie takiego systemu wsparcia, który zapewni seniorom aktywność społeczną, a dzięki niej również sprawność. W realizacji tego zamierzenia miał pomóc program rządowy prowadzony w jednostkach samorządu terytorialnego za pośrednictwem dziennych domów i klubów „Senior+”. Cieszyły się dużą popularnością – w latach 2018–2020 liczba korzystających z nich osób wzrosła ponaddwukrotnie. Do programu przystąpiła jednak zaledwie co trzecia gmina. Przyczyniły się do tego wysokie koszty tworzenia placówek, zbyt małe dofinansowanie samorządów oraz konieczność zapewnienia przez gminy wkładu własnego.

Wprowadzenie

Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w Polsce wyniosła na koniec 2021 r. 8,5 mln i stanowiła 22,5% ogółu populacji. Prognozy Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) wskazują, że do 2050 r. udział ludności w wieku 65 lat i więcej w stosunku do populacji ogółem wzrośnie do 32,7%.

Zmiany w strukturze demograficznej społeczeństwa ukazują jak liczną grupą są osoby starsze. W opinii Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), aktywni seniorzy mniej odczuwają deficyty zdrowotne

i mają większą sprawność psychofizyczną. Dzięki temu mogą kontaktować się z innymi ludźmi, odgrywać role społeczne, a tym samym funkcjonować w grupie i w społeczeństwie. Aktywność społeczna seniorów przeciwdziała także ich izolowaniu i marginalizacji¹.

Jedną z form wsparcia oferowaną seniorom jest umożliwienie im pobytu w dziennych domach pomocy oraz klubach samopomocy w miejscu zamieszkania. Sprzyja to utrzymaniu odpowiedniej jakości życia, ale i opóźnia potrzebę korzystania z instytucjonalnej pomocy (np. domów pomocy

¹ M. Boczkowska, A. Lada: *Aktywizacja społeczna jako element polityki senioralnej*, „Studia Politicae Universitatis Silesiensis”, T.23/2018, s.119-131.

społecznej – DPS)². Tworzenie i prowadzenie placówek tego typu nie ma charakteru obowiązkowego. Zachętą do ich tworzenia przez samorządy (JST) miał być przyjęty w 2015 r. program rządowy – Program „Senior+”³.

Założenia programu

Program był realizowany od 14 kwietnia 2015 r., tj. od wejścia w życie uchwały nr 34 Rady Ministrów z 17 marca 2015 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Senior+” na lata 2015–2020⁴.

Na jego podstawie jednostki samorządu terytorialnego mogły ubiegać się o dofinansowanie w ramach dwóch modułów. Moduł 1. polegał na jednorazowym wsparciu finansowym w wysokości do 80% całkowitego kosztu utworzenia lub wyposażenia placówki. Wysokość dofinansowania nie mogła być wyższa niż 300 tys. zł w wypadku dziennego domu „Senior+” oraz 150 tys. zł w wypadku klubu „Senior+”. Wysokość środków z budżetu na przebudowę, remont pomieszczeń lub budynku nie mogła przekroczyć 250 tys. zł, jeśli chodzi o dzienny dom „Senior+” oraz 125 tys. zł w wypadku klubu „Senior+”. Jednorazowa kwota dotacji przeznaczona na wyposażenie domu „nie mogła być wyższa niż 80 tys. zł, zaś klubu – 25 tys. zł.

Moduł 2 dotyczył dofinansowania bieżącej działalności już funkcjonujących

domów i klubów. Miesięczna kwota dotacji na działalność placówek uruchomionych w ramach Programu mogła wynosić nie więcej niż 300 zł na utrzymanie jednego miejsca w dziennym domu oraz nie więcej niż 200 zł w klubie, przy czym dotacja nie mogła stanowić więcej niż 40% całkowitego kosztu realizacji zadania.

Za cel strategiczny Programu przyjęto zwiększenie aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym seniorów przez rozbudowę infrastruktury ośrodków wsparcia w środowisku lokalnym oraz zwiększenie liczby miejsc w placówkach „Senior+”, przy dofinansowaniu jednostek samorządu rozwijających na swoim terenie sieć dziennych domów „Senior+” i klubów „Senior+”. Jako wskaźniki monitorowania realizacji celu przyjęto liczbę nowych obiektów oraz liczbę korzystających z nich osób.

Wskaźniki te udało się zrealizować. W ramach Programu do końca 2020 r. utworzono 971 ośrodków wsparcia, z tego 309 dziennych domów „Senior+” oraz 662 kluby „Senior+”. Ze wsparcia w tych placówkach w 2018 r. skorzystało 11 508 osób, o 678 więcej niż planowano, 19 082 w 2019 r., o 5482 więcej niż zakładano oraz 25 073 w 2020 r., czyli o 8373 więcej niż planowano⁵.

W założeniach Programu nie opracowano jednak wskaźnika odnoszącego się do celu, jakim było zwiększanie liczby

² M. Postulszna: *Aktywność rodzinna i społeczna osób starszych*, „Nowiny Lekarskie”, 81/2012, s.75-79.

³ Artykuł opracowano na podstawie Informacji o wynikach kontroli: *Zapewnienie dziennej opieki osobom starszym w ramach realizacji Programu „Senior+”*, nr ewid. 155/2021/P/21/044/KPS.

⁴ M.P. poz. 341. Zmiana nazwy na Program „Senior+” nastąpiła w 2017 r. (M.P. poz. 1254, obecnie t.j. M.P. 2018 r. poz. 228). Wcześniejsza nazwa Programu to „Senior-WIGOR”.

⁵ Informacja o wynikach kontroli: *Zapewnienie dziennej opieki...*, op.cit., s. 21

miejsc w dziennych domach i klubach, co ostatecznie uniemożliwiło ocenę, czy i w jakim stopniu zrealizowano w tym zakresie cel strategiczny. Wprowadzenie oddzielnego wskaźnika odnoszącego się do liczby miejsc było istotne także z tego względu, że w utworzonych podmiotach ich liczba wahała się od 7 do 150. Zatem na podstawie samej liczby powstałych placówek nie można było oszacować realizacji celu strategicznego.

Niewielkie zainteresowanie dofinansowaniem

Na realizację Programu w latach 2015–2020 zaplanowano kwotę 340 mln zł, a wydano łącznie 235 mln zł (69%)⁶. W latach 2018–2020 wykorzystano 178 mln zł (74%)⁷. Mimo działań promocyjnych podejmowanych przez wojewodów, w latach 2015–2020 z dofinansowania w ramach Programu „Senior+” skorzystało zaledwie ok. 786 gmin z 2477 (32%). Samorządy nie były zainteresowane aplikowaniem o środki z Programu z powodu braku wkładu własnego oraz ze względu na brak możliwości zapewnienia dojazdu do placówki „Senior+” z poszczególnych wsi. Ponadto część JST uzyskała dofinansowania z regionalnego programu operacyjnego dla danego województwa, co było dla nich bardziej korzystne (do 85% kosztów realizacji projektów).

Niepełne wykorzystanie środków w poszczególnych latach wynikało także

z rezygnacji samorządów z kontynuowania zadania już po uzyskaniu dofinansowania. Przyczyną były problemy z wyłonieniem wykonawcy w ramach zamówienia publicznego, wzrost cen materiałów budowlanych lub usług oraz krótki termin na utworzenie i wyposażenie placówki „Senior+”⁸.

Brak rewizji programu

Rewizja Programu została zaplanowana na 2018 r., a wnioski miały posłużyć do zmodyfikowania jego założeń na kolejne lata. Działania Ministra Rodziny i Polityki Społecznej (MRiPS) ograniczyły się do wysłania zaproszeń wojewodom i Radzie do spraw Polityki Senioralnej, aby wzięły udział w konsultacji oraz zamieszczenia informacji na stronach internetowych⁹. Na zgłoszenie uwag Minister przewidział od 2 do 10 dni, które przypadały w okresie wakacyjnym. W ocenie NIK świadczy to o nierzetelnych działaniach MRiPS.

W konsekwencji nie doszło m.in. do zwiększenia kwot dofinansowania, co sygnalizowali wojewodowie. Nie uległy one zmianom od 2017 r. do końca obowiązywania Programu, mimo że wzrosło zarówno minimalne wynagrodzenie za pracę (z 2000 zł w 2017 r. do 2600 zł w 2020 r.), przeciętne wynagrodzenie w gospodarce (z 4272 zł w 2017 r. do 5167 zł 2020 r.) oraz np. wskaźnik ceny produkcji montażowo-budowlanej (wzrost cen I kwartału

⁶ Tamże, s. 38

⁷ W latach 2018–2020 na realizację Programu przeznaczono 240 mln zł.

⁸ Zawieranie umów o dofinansowanie w miesiącach kwiecień–maj oraz długotrwały proces wyłaniania wykonawcy sprawiał, że okres przebudowy czy remontu placówki przypadał na wrzesień–grudzień, a co za tym idzie ostateczny termin zakończenia robót budowlanych w dużej mierze zależał od warunków atmosferycznych.

⁹ <www.mrips.gov.pl> oraz <www.senior.gov.pl>.

w stosunku do IV kwartału roku poprzedniego wyniósł w 2017 r. – 0,5%, w 2018 r. – 0,5%, w 2019 r. – 0,7%, w 2020 r. – 0,7%). Wnioski z konsultacji wykorzystano jedynie do opracowania Programu wieloletniego „Senior+” na lata 2021–2025, a nie Programu, którego miała dotyczyć rewizja.

Nieprzeprowadzenie rewizji ograniczyło możliwość dostosowania Programu do zmieniających się uwarunkowań, m.in. koszty tworzenia placówek „Senior+” były o 15% wyższe w stosunku do pierwotnie planowanych przez gminy. Wskazuje to na nierzetelny nadzór nad realizacją Programu „Senior+”, sprawowany przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej. Badania ewaluacyjne przeprowadzone na zlecenie Ministra pokazały, że dalsze funkcjonowanie placówek utworzonych i wyposażonych w ramach Programu jest uzależnione od środków budżetowych. Ponad 60% badanych wówczas samorządów zadeklarowało, że nie są przygotowane do finansowania ze środków własnych działań dziennych domów „Senior+” i klubów „Senior+” w dłuższym okresie. Zaledwie ok. 1/3 zadeklarowała, że będą one kontynuowane po upływie trzech lat po zakończeniu obowiązkowego okresu trwałości¹⁰. W ocenie NIK, przy obecnym poziomie kosztów związanych z utworzeniem i wyposażeniem placówek „Senior+”, ich ponoszenie ma uzasadnienie tylko wtedy, gdy funkcjonowanie będzie możliwe w okresie dłuższym

niż wynikający z obowiązkowego okresu trwałości.

Koszty tworzenia i funkcjonowania miejsc

W module 1. dotyczącym tworzenia miejsc w placówce „Senior+” ostateczna wysokość dotacji była uzależniona od jej rodzaju. W wypadku domu dziennego maksymalne dofinansowanie mogło wynieść 300 tys. zł, a klubu – 150 tys. zł. Postanowienia Programu nie określały minimalnej liczby miejsc w tych obiektach, co w konsekwencji spowodowało, że dofinansowanie do jednego nowo tworzonego wynosiło od 1334 zł do 20 tys. zł w domu dziennym i od 833 zł do 15 tys. zł w klubach¹¹.

Koszty, jakie poniosły samorzady na utworzenie placówek „Senior+” były o 15% wyższe w stosunku do planowanych. W dziewięciu gminach poddanych kontroli planowany koszt wykazany w ofertach to 4319 tys. zł, w tym udział dotacji 2660 tys. zł (62%). Ostatecznie gminy wydały na ten cel łącznie 4979 tys. zł, w tym z dotacji – 2557 tys. zł (stanowiła ona 51% kosztów ogółem). Wśród JST poddanych kontroli koszty bieżącego funkcjonowania obiektów „Senior+” w latach 2018–2020 wyniosły 8890 tys. zł, w tym pokryte z dotacji – 2626 tys. zł (29%)¹².

Dodatkowe miejsca bez dofinansowania

Wysokość dofinansowania w ramach modułu 1. była uzależniona od rodzaju

¹⁰ Raport końcowy *Badanie ewaluacyjne z realizacji programu wieloletniego „Senior+” na lata 2015–2020. Edycje 2016–2019*. Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, 2020.

¹¹ Zapewnienie dziennej opieki osobom starszym w ramach realizacji Programu „Senior+”, s. 47.

¹² Tamże, s. 48–50.

tworzonej placówki. Jeżeli cieszyła się dużym zainteresowaniem wśród seniorów, samorząd nie mógł skorzystać z dofinansowania na utworzenie dodatkowych miejsc, ponieważ Program tego nie przewidywał. Gmina mogła skorzystać z tej pomocy tylko pod warunkiem, że tworzyła nową placówkę, odrębną od już istniejącej.

Analogiczna sytuacja miała miejsce w podmiotach już działających. Mimo że wysokość dofinansowania w ramach modułu 2. wynikała zarówno z typu placówki, jak i liczby miejsc, to samorząd mógł uzyskać dotacje wyłącznie na miejsca utworzone z udziałem środków Programu. W ocenie NIK takie działanie Ministra mogło zniechęcać jednostki samorządowe do tworzenia dodatkowych miejsc w ramach już funkcjonujących podmiotów, a tym samym ograniczać ich dostępność dla seniorów.

Polityka senioralna na poziomie gminnym

Budując systemy wsparcia osób starszych w gminie, samorządy powinny przede wszystkim brać pod uwagę wnioski wynikające z diagnozy lokalnej sytuacji, a narzędziem kształtowania polityki w tym obszarze uczynić strategię rozwiązywania problemów społecznych. Winny one zawierać przede wszystkim diagnozę sytuacji społecznej oraz prognozę zmian, a ponadto określać cele strategiczne, kierunki działań, sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe oraz wskaźniki realizacji zamierzeń¹³.

Na podstawie wyników kontroli ustalono, że działania określone w strategiach miały charakter deklaracyjny, nazbyt uogólniony. W dokumentach nie określano ram finansowych, nie ustalano systemu wskaźników umożliwiających ocenę postępów w realizacji długofalowych założeń. Mimo że ustawa o pomocy społecznej przewiduje zróżnicowane formy organizacyjne, alternatywne wobec domów pomocy społecznej (DPS), to w samorządach poddanych kontroli one nie funkcjonowały, nie było np. mieszkań chronionych czy też rodzinnych domów pomocy.

Potrzeba utworzenia ośrodków wsparcia dla seniorów (w formie dziennych domów lub klubów samopomocy) została ujęta w dokumentach strategicznych siedmiu spośród dziewięciu gmin, przy czym tylko w jednej przewidziano możliwość aplikowania o środki z Programu „Senior+”. W pozostałych wskazywano ogólnie na możliwość pozyskania środków unijnych lub z budżetu państwa w ramach programów rządowych. Ponadto w siedmiu na osiem gmin funkcjonowanie placówek „Senior+” przewidziano w strategiach rozwiązywania problemów społecznych. Niemniej Program przyczynił się do powstania wielu ośrodków wsparcia dla seniorów, które w innych okolicznościach by nie powstały, działałyby w ograniczonym zakresie lub ich utworzenie zostałoby odłożone.

Obok systemów wsparcia seniorów, gminy mogły na swoim terenie przyjąć lokalne programy skierowane do osób starszych. Spośród 17 JST, w których

¹³ Art. 16b ust. 2 ustawy z 12.3.2004 o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 r. poz. 2268, ze zm.), dalej ustawa o pomocy społecznej.

kontrolami objęto urzędy gmin lub ośrodki pomocy społecznej, jedynie na terenie siedmiu przyjęto lokalne programy, np. karty seniora uprawniające do zniżek w instytucjach kultury.

Liczba osób starszych w gminach stale wzrastała, jednak samorządy nie rozwijały innych form pomocy przewidzianych w art. 52–53 ustawy o pomocy społecznej, choć były one tańsze niż pobyt w domach pomocy społecznej. W mniejszych gminach pomoc środowiskowa ograniczała się głównie do świadczenia usług opiekuńczych – liczba osób z nich korzystająca wzrosła z 679 w 2017 r. do 835 w 2020 r. Należy jednak zaznaczyć, że koszty budowy całego systemu wsparcia, jego utrzymania i dostosowania do obowiązujących standardów byłyby na tyle wysokie, że gminy nie były skłonne lub nie mogłyby ich ponosić wyłącznie z własnych środków. W samorządach objętych kontrolą liczba pensjonariuszy DPS w latach 2017–2020 nieznacznie wzrosła (z 293 do 310 osób). Wynikało to m.in. z utworzenia placówek wsparcia dziennego „Senior+”. Liczba osób ubiegających się o miejsce wzrosła z 186 w 2017 r. do 556 w 2020 r., a liczba osób korzystających z 223 do 590¹⁴.

Funkcjonowanie placówek „Senior+”

Placówki „Senior+” zapewniały istotne rozszerzenie oferty kierowanej do seniorów z terenu danej gminy. We wszystkich ośmiu dziennych domach „Senior+” proponowano

usługi socjalne, edukacyjne, kulturalno-oświatowe, sportowo-rekreacyjne, aktywności ruchowej lub kinezyterapii, aktywizujące społecznie (m.in. przez wolontariat międzypokoleniowy) i terapii zajęciowej. Zmiany w formie realizowanych usług nastąpiły w 2020 r. – z uwagi na epidemię COVID-19 wielu zajęć, szczególnie kulturalno-oświatowych czy aktywizujących społecznie nie udało się przeprowadzić. Mimo zawieszenia zajęć czy istotnego ograniczenia działalności, placówki „Senior+” zapewniały alternatywne formy wsparcia, kontaktując się telefonicznie z podopiecznymi, dostarczając im zadania do samodzielnego wykonania oraz posiłki.

Szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia ustala rada gminy w drodze uchwały¹⁵. W trzech samorządach wskazano w nich, że korzystanie z placówek „Senior+” jest nieodpłatne, mimo że na podstawie art. 97 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej organ stanowiący nie posiadał kompetencji do uchwalenia jakichkolwiek zwolnień od opłat za pobyt w tego typu ośrodku. Uchwalając akt prawa miejscowego organ stanowiący ma obowiązek uwzględnić wytyczne wskazane w upoważnieniu ustawowym. Uprawnienia rady powiatu lub rady gminy w tym zakresie powinny być interpretowane literalnie – nie można dokonywać tu wykładni rozszerzającej przepisów i wprowadzać kompetencji na zasadzie analogii¹⁶.

Epidemia COVID-19 miała znaczący wpływ nie tylko na działalność placówek

¹⁴ Informacja o wynikach kontroli: *Zapewnienie dziennej opieki...*, op.cit., s. 32-33.

¹⁵ Art. 97 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej.

¹⁶ Por. uzasadnienie wyroku WSA w Olsztynie z 10.7.2018, sygn. akt II SA/OI 398/18 (LEX nr 2523526); uzasadnienie wyroku WSA w Opolu z 27.9.2018 II SA/Op 258/18 (LEX nr 2562242).

„Senior+”, ale i realizację wydatków w ramach Programu. Z powodu zawieszenia działalności dziennych domów i klubów „Senior+” część zaplanowanych zajęć takich jak wyjazdy do kina czy teatru, wycieczki, w ogóle się nie odbyła. Mimo to seniorzy nie pozostali bez wsparcia. Samorządy wprowadziły bowiem alternatywne formy pomocy.

Zgodnie z postanowieniami Programu dofinansowanie w ramach modułu 2. przysługiwało na bieżące funkcjonowanie placówek „Senior+”. Okres zawieszenia czy znacznego ograniczenia działalności dziennych domów i klubów związany z epidemią COVID-19 mógłby spowodować konieczność zwrotu przez samorządy całości lub części dotacji. Aby temu zapobiec, a jednocześnie umożliwić JST pokrywanie kosztów bieżącej działalności placówek w tym trudnym okresie, Minister zapewnił samorządom ich finansowanie z dotacji¹⁷. W wydanym komunikacie wskazał również, że okres zamknięcia lub zawieszenia działalności tych podmiotów”, wywołany skutkami epidemii, wliczał się do okresu utrzymania trwałości realizacji zadania w ramach Programu „Senior+”.

Kontrole służb wojewody

Nadzór nad działalnością samorządów związaną z realizacją Programu należał do wojewody. W latach 2018–2020 pracownicy trzech urzędów wojewódzkich przeprowadzili łącznie 52 kontrole, przy czym aż 43 z nich zostało zrealizowanych przez

inspektorów Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego (82,7% wszystkich). Prowadzili je pracownicy wydziału merytorycznego, odpowiedzialnego za realizację Programu, wspólnie z pracownikami wydziału do spraw kontroli. W wypadku pozostałych dwóch urzędów wojewódzkich kontrole były realizowane w niewielkim zakresie lub wcale. Przykładowo w Podkarpackim Urzędzie Wojewódzkim w Rzeszowie w latach 2018–2020 nie przeprowadzono kontroli realizacji umów zawartych w ramach Programu „Senior+”, tłumacząc to głównie brakami kadrowymi¹⁸.

Kontrole w samorządach terytorialnych były prowadzone pod kątem prawidłowości wykorzystania dotacji udzielonej na utworzenie i wyposażenie placówek „Senior+” oraz dofinansowania na bieżące ich funkcjonowanie. Nieprawidłowości stwierdzono w 52% przypadkach (w 27 jednostkach poddanych kontroli) i najczęściej dotyczyły realizacji zadań niezgodnie z zawartą umową, niespełnienia minimalnych standardów placówek określonych w Programie czy braków w dokumentacji korzystających z placówek.

Wnioski z kontroli NIK

Mając na uwadze, że Program „Senior+” jest kontynuowany w latach 2021–2025, NIK przedstawiła Ministrowi dwa wnioski. Rekomendowała, aby w wypadku niepełnego rozdysponowania środków finansowych przeznaczonych na realizację

¹⁷ Komunikat Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z 5.6.2020 w sprawie zmian w warunkach realizacji Programu „Senior+” na lata 2015–2020 – edycja 2020, określonych w ogłoszeniu konkursowym <http://senior.gov.pl/program_senior_plus/pokaz/493>.

¹⁸ Informacja o wynikach kontroli: *Zapewnienie dziennej opieki...*, op.cit., s. 52-53

Programu w danym roku, dofinansowaniem obejmowano także dodatkowe miejsca w funkcjonującej już placówce „Senior+”, utworzone przez JST wyłącznie ze środków własnych. Pozwoliłoby to efektywniej wykorzystywać pieniądze budżetu państwa, a także stanowiłoby istotne wsparcie dla samorządów. Ponadto, w związku z dużymi rozbieżnościami w zakresie dofinansowania jakie było przyznawane na jedno miejsce w danej placówce, złożono wniosek do Ministra o ujednoczenie wysokości dofinansowania w ramach Programu „Senior+” na lata 2021–2025 na tworzenie tych ośrodków, które byłoby uzależnione od liczby miejsc.

Do wojewodów skierowano cztery wnioski dotyczące m.in. rzetelnej weryfikacji przedstawianych przez JST sprawozdań MRPiPS-03 na temat wykazywanych dziennych domów pomocy oraz klubów samopomocy, a także przyjętych procedur wzywania oferentów do korekty błędów, zgodnie z przyjętym trybem. W związku ze stwierdzonymi w toku badania sytuacjami, kiedy służby wojewody nie prowadziły kontroli w samorządach w związku z udzielonymi dofinansowaniami, rekomendowano podejmowanie ich w ramach nadzoru pełnionego przez wojewodę nad prawidłową realizacją umowy. Ponadto wskazano na konieczność rozliczania przedsięwzięć dofinansowanych ze środków budżetu państwa¹⁹ w związku z licznymi stwierdzonymi w toku kontroli przypadkami niezłożenia rozliczeń przez samorządy oraz

brakiem stosownych wezwań przez służby wojewody.

Do jednostek samorządowych skierowano pięć wniosków pokontrolnych dotyczących zarówno opracowania dokumentów strategicznych, jak i funkcjonowania placówek wsparcia dziennego seniorów. NIK wskazała na konieczność uwzględniania przez gminy w strategiach rozwiązywania problemów społecznych możliwości tworzenia także innych form wsparcia, które mogłyby być alternatywą dla domów pomocy społecznej, takich jak np. rodzinne domy pomocy. Wskazano również na konieczność precyzyjnego określania w nich elementów wskazanych w art. 16b ust.2 pkt 3 lit. c i d ustawy o pomocy społecznej, w szczególności ram finansowych projektowanych działań oraz wskaźników ich realizacji.

Pozostałe wnioski dotyczyły:

- prawidłowego wypełniania sprawozdań MRPiPS-03, polegającego na wykazaniu w nich placówek „Senior+”;
- właściwego doboru kadry kierującej dziennymi domami i klubami „Senior+”, zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej;
- sporządzania rozliczeń inwestycji dofinansowanych ze środków budżetu państwa i przekazywania ich wojewodzie.

ANNA RŻYSKO

główny specjalista kontroli państwowej,
Departament Pracy,
Spraw Społecznych i Rodziny NIK

¹⁹ Zgodnie z § 16 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 2.12.2010 w sprawie szczegółowego sposobu i trybu finansowania inwestycji z budżetu państwa (Dz.U. nr 238 poz. 1579).

Słowa kluczowe: seniorzy, Program „Senior+”, aktywność społeczna seniorów, dzienne domy pomocy, kluby samopomocy

ABSTRACT

“Senior+” Programme – a Way to Activate Seniors – Attractive and Underfinanced Poles are an ageing society. That is why it is important to create such a support system that will provide seniors with social activity, and – consequently – seniors’ efficiency. The government programme “Senior+” was aimed to do so, and it was supposed to be implemented by local self-government units through day centres and clubs. Actually, the programme lowered the costs of establishing support centres for the eldest, simultaneously contributing to seniors’ increased social life activity. “Senior+” Day Centres and “Senior+” Clubs enriched the offer of social assistance addressed to the oldest persons. An unquestionable asset of the “Senior+” offer was a safe and senior-friendly environment it provided. In the years 2018–2020, the number of persons who used this offer doubled, which is an evidence that they were indeed attractive, and this dynamics significantly exceeded that observed as for other forms of support. However, due to the high costs of establishment of such centres, due to relative low co-financing level, and due to the necessity to provide own financing, only one in three municipalities used the advantages of the “Senior+” Programme.

Anna Rżysko, Senior Public Audit Expert, Department of Labour, Social Affairs & Family of NIK

Key words: seniors, “Senior+” Programme, social activity of seniors, day social care centres, self-assistance clubs